

sen af Grundlovens Bestemmelse om Majoratets Overgang til fri Eiendom, visse ganske sikkert, at dette Spørgsmaals Løsning er forbundet med store praktiske Vanskeligheder. De første Forslag herom, der fremkom fra private Forslagsstillere, toge ganske sikkert ikke tilbørligt Hensyn til, at der saa at sige var stiftet en egen Retstilstand for Bøndergodset paa Majoraterne. Det har ogsaa senere vist sig, at den Tilstand, der er skabt ved Anvendelsen af Loven af 1854 om Salg af Bøndergods paa Majoraterne, har haft og maatte have en særlig betydelig Indflydelse med Hensyn til den Maade, hvorpaa dette Spørgsmaal skal ordnes. I nogle Meddelelser, som findes i Ministerialtidenden, er det anført, at der efter og i Kraft af Loven af 1854 i Aarene 1854—71 med et rundt Tal er solgt 21,000 Tønder Hartkorn paa Majoraterne, og at dette Kvantum Hartkorn er udbragt til en Værdi ligeledes med et rundt Tal af 23 Millioner Rd. Denne Lov har saaledes fundet en meget udstrakt Anvendelse. Naar man dernæst vil gjøre sig nøiere bekendt med de Vilkaar og Priser, som den har skabt for Bøndergodset paa Majoraterne, vil man faae den Oplysning, at Priserne der have været meget billigere end ellers ved Salg af Fæstegods, og at Salgsvilkaarene have været meget lempeligere paa de Godser, hvorpaa denne Lov er anvendt, end paa andre Godser. Det ses saaledes, at der har udviklet sig en ganske særegen Retstilstand ved Bøndergodsets Afhændelse paa Majoraterne til Fordel for de der boende Fæstebønder, og dette er ganske vist en ligefrem Følge af den Hovedregel i Loven af 1854, at Bøndergodset skal afhændes til Fæstere eller hans nærmeste Slægtninge. Det er ved denne indskrænkede Konkurrence ved Fæstegodsets Overgang til Selveieendom, at der har uddannet sig billigere Vilkaar for Kjøberne paa Majoraterne, og den fortsatte Behandling af Spørgsmaalet om Majoraternes Overgang til Selveieendom eller Majoraternes Frigjørelse har altsaa, forsaavidt angaar Bøndergodset, ført til den Opfattelse, at der maa gives særegne Regler derom. I det Forslag, som her ligger til Behandling, findes der ogsaa gjort Forsøg paa at stille Fæstegodset

paa Majoraterne anderledes end andet Fæstegods, og navnlig har Forslagets § 20 en saadan Hensigt; men det ærede Thing vil ved at læse den korte Betænkning, Udvalget har leveret, finde, at der i Udvalget har været 2 modsatte Meninger om, hvorvidt § 20 og de øvrige mindre væsentlige Bestemmelser i Lovforslaget træffe det Rette. Udvalgets Flertal har ikke kunnet finde sig tilfredsstillet med Lovforslaget, men har troet, at den Retsspraxis eller de Forhold, som have udviklet sig af Loven af 1854, ikke vare tilstrækkelig gjennemførte deri, og det har derfor fundet sig foranlediget til at stille flere Forslag i denne Retning. Hvor vanskeligt det er at naae til en Overenskomst om de Bestemmelser, som bør træffes med Hensyn til Fæstegodset paa Majoraterne, indeholder en Udtalelse i Betænkningen af det ærede Mindretal et slående Bevis paa. Det siges nemlig i denne Betænkning af Mindretallet, at der kunde være Opfordring til at forsøge en helt anden Vej end den, der hidtil er brugt, „nemlig den at lade Bøndergodset udenfor den ved Lovforslaget tilladte Løsning af Majoratsbaandet“, saaledes at man altsaa skulde indkomme med et helt nyt Forslag, som skjed Bøndergodset aldeles bort fra Bestemmelserne i Lovforslaget, men lod dette alene omfatte Hovedgaardene. Denne Vej er ganske sikkert ny, men jeg er overbevist om, at det, dersom der blev fremlagt et Forslag i denne Retning, vilde vise sig, at der var store praktiske Vanskeligheder at forhandle og bringe til Rette, inden man fik Noget ud deraf, og det ærede Mindretal har heller ikke leveret noget saadant Forslag. Forsaavidt det om dette almindelige Spørgsmaal siges i Betænkningen, at Flertallet ikke har villet gaa ind derpaa, maa jeg dog dertil bemærke, at et saadant Forslag vilde være et andet Lovforslag end det, der foreligger her, og om Fremkomsten af et saadant nyt Forslag synes der ikke for Tiden at burde være Tale; men om det ærede Mindretal kan tilvejebringe et saadant Forslag, skal jeg lade staa hen uafgjort. Der er saaledes fremkommet en Antydning om en helt ny Vej at gaa, og der er nu til Allersidst her omdelt et Forslag af Folkethingmanden for Bornholms Amts 1ste Valgkreds (Kofod), hvil-